

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 35062
Nom: Dret penal I
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 9
Curs acadèmic: 2026-27

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1302 - Grau en Criminologia	Facultat de Dret	2	Anual

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1302 - Grau en Criminologia	Dret Penal	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

ALONSO RIMO VICENTE ALBERTO

RESUM

Dret penal I és una assignatura obligatòria de caràcter anual, que constitueix un dels pilars bàsics en la formació del criminòleg. Es tracta d'una de les assignatures amb major creditatge de la titulació (un total de 9 crèdits) i queda integrada, conjuntament amb les assignatures de Dret penal II, Dret penitenciari i Dret penal de menors, dins del mòdul ¿Dret penal¿.

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

1302 - Grau en Criminologia

Analitzar casos concrets a fi d'iniciar l'aprenentatge de la qualificació jurídica per la seua rellevància criminològica.

Conèixer el contingut i l'abast de les sancions penals, especialment la pena de presó, treballs en benefici de la comunitat i totes altres alternatives a les penes privatives de llibertat.

Conèixer l'estructura i el contingut de la teoria del delictes i de la pena.

Conocer las garantías penales reguladas en el Título Preliminar del Código Penal y de su vertiente constitucional G.:1, 8 y E: 22

Distinguir los datos relativos a las sanciones, necesarios para los informes criminológicos. G.: 7, 10 y E: 2, 3, 4, 6

Identificar en cada tipus delictiu els distints elements del delictes com ben jurídic, tipus d'injust, justificació, culpabilitat, formes d'aparició i penalitat i la seua diferència amb altres tipus delictius.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. DRET PENAL: CONCEPTE I PRINCIPIS

Concepte de Dret penal. Les normes penals: concepte i estructura. El delictes i les conseqüències jurídiques del delictes. La funció del Dret penal: retribució i prevenció. El Dret penal vigent a Espanya.

Principis limitadors del ius puniendi: el principi de legalitat; el principi d'exclusiva protecció de béns jurídics; el principi d'intervenció mínima i el caràcter fragmentari i subsidiari del dret penal; el principi de proporcionalitat; el principi d'igualtat; el principi de culpabilitat; el principi de responsabilitat pel fet; el principi de presumpció d'innocència (aspectes materials); el principi d'humanitat de les penes; el principi de resocialització.

El principi de legalitat i les fonts del Dret penal. Reserva de llei: el cas de les lleis penals en blanc. Contingut material: mandat de taxativitat; prohibició de retroactivitat; prohibició d'analogia. Criteris específics d'interpretació de la llei penal. Altres fonts del Dret penal.

El principi non bis in idem i els criteris de resolució del concurs de normes penals.

Àmbit de validesa temporal de la llei penal: prohibició de retroactivitat. Moment de comissió del delictes. Àmbit de validesa personal: les inviolabilitats. Àmbit de validesa espacial.

El delictes: concepte i classes. Estructura del delictes.

2. TEORIA DEL DELICTE I

El delicte: concepte i classes. Estructura del delicte. L'antijuridicitat: concepte i naturalesa. El ben jurídic-penal: concepte, funcions i classes. L'acció: concepte (referència a les diferents concepcions sobre l'acció). Suposats d'absència d'acció: força irresistible, moviments reflexos i inconsciència. El tipus: concepte. Termes del tipus. Elements del tipus: subjectes actiu i passiu, objecte material. Els elements subjectius del tipus. Tipicitat objectiva i subjectiva (vinya. culpabilitat). Classes de tipus: tipus de lesió i perill; de mera activitat i resultat; de consumació instantània, permanents i d'estat; especials propis i impropis; de resultat tallat i mutilats de dos actes. La relació de causalitat i la imputació objectiva: determinació de la causalitat i criteris d'imputació del resultat. Peculiaritats de la imputació objectiva en els delictes d'omissió impròpia i en els delictes imprudents. Supòsits problemàtics: cursos causals irregulars, casos de causalitat avançada, casos de causalitat cumulativa, autopuesta en perill de la víctima

L'omissió: ommissió pròpia i impròpia. La comissió per ommissió: criteris d'equivalència. Absència d'antijuridicitat: la justificació i els seus efectes. Distinció entre un fet justificat i un fet no culpable. Fonament de les causes de justificació. Els elements objectiu i subjectiu de la justificació. La justificació incompleta. Causes de justificació: legítima defensa, estat de necessitat, compliment d'un deure o exercici legítim d'un dret, ofici o càrrec. La qüestió del consentiment. El problema de l'obediència deguda. La culpabilitat: concepte i fonament. L'estructura del judici de culpabilitat. La imputabilitat i la seva absència - Causes d'inimputabilitat: anomalia o alteració psíquica i trastorn mental transitori; intoxicació plena; alteracions de la percepció; minoria d'edat-

3. TEORIA DEL DELICTE I BIS

El moment de la imputabilitat: les acciones liberae in causa- La imputabilitat disminuïda. Imputació per dol i imputació per imprudència - El dol: concepte i classes. Absència de dol: l'error de tipus (VID. error) La imprudència: concepte i classes. La imprudència professional. El coneixement de l'antijuridicitat. Absència de coneixement de l'antijuridicitat: l'error de prohibició (Vid. error). La delinqüència per convicció. L'error de tipus: tractament legal; classes d'error de tipus (error sobre el curs causal, aberratio ictus, error in objecto/persona). L'error sobre elements accidentals. L'error de prohibició: tractament legal. Classes: directe i indirecte. Problemàtica de l'error sobre els pressupostos objectius d'una causa de justificació. Causes d'exculpació: por insuperable i estat de necessitat exculpante (Vid. causes de justificació). Les acciones liberae in causa: concepte, estructura i suposats d'aplicació (absència d'acció i inimputabilitat). Iter criminis: fases interna i externa. Fonament de la punició dels delictes incomplets -Actes preparatoris: conspiració, proposició i provocació. El cas de l'apologia Delimitació entre preparació i execució. Actes executius: la temptativa; classes i tractament jurisprudencial. El desistiment voluntari Consumació. Autoria i participació. Distinció entre autor i partícp. Classes d'autoria: única, coautoría, autoria mediata La participació: el principi d'accessoriedad limitada. Classes: inducció, cooperació necessària i complicitat El concurs de persones en els delictes especials L'autoria i participació en els delictes imprudents Règim de responsabilitat per delictes comesos per mitjans de difusió mecànics -La responsabilitat penal de les persones jurídiques.

La punibilitat: concepte. Condicions objectives de punibilitat, excuses absolutòries, causes personals d'exclusió de la pena.

La pena: concepte, funció i finalitats.

Classes de penes. Criteris de classificació. Penes privatives de llibertat. Penes privatives o restrictives de

4. TEORIA DE LES CONSEQÜÈNCIES JURIDIQUES DEL DELICTE

La punibilitat: concepte. Condicions objectives de punibilitat, excuses absolutòries, causes personals d'exclusió de la pena.

drets. Penes pecuniàries. Altres penes. Les penes previstes per a les persones jurídiques.

La determinació de la pena. Regles legals de determinació de la pena. Determinació del marc penal abstracte i del marc penal concret. La individualització judicial. La determinació de la pena en els supòsits de concurs de delictes: concurs real, ideal i delictes continuat.

Les circumstàncies modificatives de la responsabilitat criminal. Les circumstàncies atenuants, les circumstàncies agreujants, la circumstància mixta de parentiu.

Suspensió i substitució de la pena. La suspensió de l'execució de la pena. Supòsits de substitució de la pena privativa de llibertat. Llibertat condicional.

Causas d'extinció de la pena i cancel·lació d'antecedents penals.

La perillositat criminal. Les mesures de seguretat: concepte, pressuposats d'aplicació, classes, règim jurídic.

Altres conseqüències jurídiques derivada del delictes. La responsabilitat civil ex delicto. Conseqüències accessòries. Comís

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	90,00
Total hores	90,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	15,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	105,00
Preparació de classes	15,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	135,00

METODOLOGIA DOCENT

La docència presencial té assignades 90 hores, de les quals:

-75 hores són de docència en l'horari normal a l'aula, de les quals, el mínim recomanat d'activitats aplicades són 30 hores.

-Les altres 15 es destinaran a activitats complementàries així com a la realització de l'examen final.

Al llarg del curs es podran proposar al grup una o diverses activitats formatives, ja siguin pròpies del grup o comunes al Departament de Dret penal (com ara assistència a conferències).

"\\"1925\\" class="\\"hps\\">conferències). sp;

AVALUACIÓ

La qualificació de l'assignatura es determinarà a partir de les qualificacions obtingudes de l'avaluació contínua desenvolupada en cada grup, a la qual correspon un 30% de la qualificació final, i de la realització de la prova final en la dates fixades per la Facultat, a la qual correspon un 70% de la qualificació final.

Serà necessari obtenir una nota mínima d'aprovat en la prova final per a superar l'assignatura, amb independència de la nota obtinguda en l'avaluació contínua.

L'annex del professor detallarà les condicions de l'avaluació contínua i el caràcter oral o escrit de la prova final, així com si es realitzarà una prova parcial, de caràcter alliberador o no, en les dates fixades per la Facultat.

Els alumnes que no realitzen l'avaluació contínua es podran presentar a la prova final en primera convocatòria, i la nota obtinguda quedarà limitada al valor ponderat que aquesta prova té en la qualificació final (un 70%), de manera que, com a màxim, es podrà obtenir un 7 com a qualificació final.

En cas de suspendre la primera convocatòria, per a la segona convocatòria es conserva la qualificació obtinguda en l'avaluació contínua. Si l'annex del professor preveu que hi haja alguna activitat com a recuperable, determinarà la forma d'obtenir la qualificació de la/s mateixa/s en segona convocatòria.

n closure_uid_559439172="\\">

BIBLIOGRAFIA

- -CARBONELL MATEU, Derecho penal. Concepto y principios constitucionales, 3ª ed., Tirant lo Blanch, 1999.
  - -CUERDA ARNAU, (Dir.), Vistas penales. Casos resueltos y Guías de actuaciones en sala, Tirant lo Blanch, última edición.
  - -COBO DEL ROSAL / VIVES ANTÓN, Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch, 1999.
  - -DÍEZ RIPOLLÉS, Derecho penal español. Parte general, Tirant lo Blanch, última edición.
  - -LASCURAÍN SÁNCHEZ, Manual de Introducción al Derecho Penal, BOE, 2019
  - -LUZÓN PEÑA, Lecciones de Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch, última edición. - LUZÓN PEÑA (Dir.), Derecho penal en casos. Parte general: estudio analítico práctico, Tirant lo Blanch, última edición.
  - -MIR PUIG, Derecho penal. Parte general, Bosch, 2016.
  - -MUÑOZ CONDE / GARCÍA ARÁN, Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch, última edición.
  - -ORTS BERENGUER / GONZÁLEZ CUSSAC, Compendio de Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch, última edición.
-
- BORJA JIMÉNEZ, Curso de política criminal, Tirant lo Blanch, última edición.
  - -Mir PUIG / CORCOY Bidasolo (Dires.), Constitución y sistema penal, Marcial Pons, última edición.
  - -DÍEZ RIPOLLÉS, Política criminal y derecho penal: estudios, Tirant lo Blanch, última edición.
  - -QUINTERO OLIVARES, Derecho penal constitucional, Tirant lo Blanch, última edición.
  - -ROXIN, Derecho penal. Parte general. Fundamentos. La estructura de la teoría del delito (Trad. DM Luzón Peña et al.), Thomson-Civitas 2014.